

ФОРМУВАННЯ КРИТЕРІЇВ НАУКОВОГО ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ ВИКЛАДАЧА ВНЗ

Тютюнник Ю. М., професор кафедри економічної теорії та економічних досліджень, к.е.н., доцент

Ефективне вирішення завдань підготовки фахівців, які стоять перед вищими навчальними закладами, значною мірою залежить від викладачів, їхнього науково-творчого потенціалу, рівня фахового професіоналізму та педагогічної майстерності. На науково-педагогічних працівників, згідно із Законом України «Про вищу освіту» (стаття 58), покладаються складні та відповідальні обов'язки [1]:

1) забезпечувати викладання на високому науково-теоретичному і методичному рівні навчальних дисциплін відповідної освітньої програми за спеціальністю, провадити наукову діяльність;

2) підвищувати професійний рівень, педагогічну майстерність, наукову кваліфікацію;

3) дотримуватися норм педагогічної етики, моралі, поважати гідність осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах, прищеплювати їм любов до України, виховувати їх у дусі українського патріотизму і поваги до Конституції України та державних символів України;

4) розвивати в осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах, самостійність, ініціативу, творчі здібності;

5) дотримуватися статуту вищого навчального закладу, законів, інших нормативно-правових актів.

Успішність розв'язання викладачем вищого навчального закладу завдань науково-педагогічної діяльності залежить від реалізації таких її змістовно-функціональних функцій і компонент [2]:

- пізнавальна функція: організація пізнавальної діяльності студентів, розширення наукової ерудиції, обізнаність і глибина знань своєї навчальної дисципліни, мотивація професійної самоосвіти;

- проектувальна функція: планування педагогічної діяльності, визначення її мети і завдань, проектування змісту навчально-професійної діяльності студентів; визначення найближчої і віддаленої перспективи особистісного розвитку та професійного становлення майбутніх фахівців;

- конструктивна функція: структурування лекції, практичного, семінарського, лабораторного заняття; удосконалення методики викладання і запровадження новітніх освітніх технологій;

- організаторсько-практична функція: повна реалізація задумів у навчально-виховному процесі;

- комунікативна функція: налагодження педагогічної взаємодії у стосунках зі студентами, професійне спілкування з колегами й керівництвом вищого навчального закладу;

- діагностична функція: використання методів психолого-

педагогічної діагностики з метою врахування особистості студента й особливостей академічної групи, виявлення рівня розвитку та психологічних змін суб'єктів навчального процесу;

- естетичний компонент: імідж викладача, його естетична та емоційна привабливість, уміння себе подати;

- рефлексивний компонент: самопізнання, самооцінка, самоконтроль науково-педагогічної діяльності, її саморегулювання.

Забезпечити практичну реалізацію наведених функцій (компонент) на рівні сучасних вимог можна, якщо викладач ефективно поєднує науковий і педагогічний професіоналізм. Критеріями професіоналізму викладача вищої школи є: доцільність, продуктивність, діалогічність, оптимальність у виборі засобів, творчість [3].

На нашу думку, науковий професіоналізм – це висока професійна кваліфікація і компетентність, володіння ефективними професійними вміннями і навичками, алгоритмами і способами успішного розв'язання професійних завдань, у тому числі й творчих. Науковий професіоналізм викладача ВНЗ формують такі основні критерії:

- ґрунтовне володіння навчальним предметом, глибока ерудиція і начитаність, знання останніх наукових досягнень у відповідній галузі;

- вміння самостійно проводити дослідження конкретної наукової проблеми, що збагачує навчальний курс новими теоретичними висновками й науковими положеннями;

- участь у роботі наукових конференцій і семінарів, публікація підручників, навчальних посібників, наукових статей, монографій тощо;

- досконале володіння методикою викладання предмета, сучасними технологіями навчання, що забезпечує підготовку конкурентоспроможного фахівця;

- вміння не лише донести до студента готові знання, а й вчити його навчатися самостійно, керувати його самостійним творчим пошуком.

Видатний український учений М. І. Пирогов говорив: «Відокремити навчальне від наукового в університеті неможна. Але наукове без навчального все-таки світить і зігріває. А навчальне без наукового, якою б не була приваблива його зовнішність, – лише блищить» [2]. Гармонійне поєднання навчальної, наукової та педагогічної роботи в діяльності викладача, коли він «знає», «уміє», «володіє», підвищує ефективність викладання, посилює пізнавально-творчий його аспект.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про вищу освіту» № 1556-VII від 1.07.2014 р. [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/go/1556-18.

2. Львова Ю. Л. Педагогічний професіоналізм діяльності викладача [Електронний ресурс] / Режим доступу : uastudent.com.

3. Підкамінна Л. В. Психолого-педагогічна модель викладача вищої школи та шляхи її реалізації [Електронний ресурс] / Режим доступу : www.psyh.kiev.ua.